

Nr 414

Av fröken Mattson m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående anslag för budgetåret 1959/60 till statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården m. m.

I Kungl. Maj:ts proposition 88/1959 till riksdagen angående anslag för budgetåret 1959/60 till statens skolor tillhörande barna- och ungdomsvården m. m. föreslås en fortsatt utbyggnad av ungdomsvårdsskoleorganisationen.

Tillsammans med tidigare beslutade åtgärder för utbyggnad av ungdomsvårdsskoleorganisationen skulle denna genom förslaget tillföras ca 215 permanenta platser utöver de ca 750 platser, som var tillgängliga den 1 mars 1959.

Utbyggnadsförslaget innefattar bl. a. inrättandet av särskilda mottagningsavdelningar vid vissa skolor. Dessa mottagningsavdelningar är avsedda för s. k. utredningsfall, för vilka barnavårdskommittén år 1955 föreslog, att särskilda utredningshem skulle anordnas i anslutning till fyra ungdomsvårdsskolor.

Att ha möjlighet till snabb och lämplig placering av ungdomar, som gjort sig skyldiga till brott, är och har länge varit en fråga, som med den stigande ungdomsbrottsligheten alltmera dragit uppmärksamheten åt sig. Ett snabbt ingripande och tillfredsställande förvaring av den unge skulle hindra denne att begå nya lagstridiga handlingar under utredningstiden och torde därjämte komma att verka återhållande på andra ungdomar, som är på väg in på brottets bana. För de största kommunerna, Stockholm och Göteborg, kan det antal platser, som ställes till förfogande, icke nöjaktigt tillgodose behovet. Den vid Fagareds yrkesskola föreslagna mottagningsavdelningen med åtta platser är främst avsedd för utredningsfall från göteborgsområdet. På liknande sätt avser de planerade mottagningsavdelningarna å vardera åtta platser vid Hammargårdens yrkesskola respektive Bistagårdens yrkesskola — den sistnämnda för kvinnliga elever — i första hand utredningsfall från stockholmsområdet.

Mottagningsavdelningarna vid nyssnämnda ungdomsvårdsskolor skall sålunda icke blott tillgodose behovet för Stockholm och Göteborg utan även kringliggande områden. Av formuleringen »främst» och »i första hand» att döma synes dessutom platserna icke komma att oreserverat förbehållas de två angivna områdena.

Härtill kommer att mottagningsavdelningarna icke endast är avsedda för

»utredningsfallen» utan även för ungdomsvårdsskolornas »vanliga» elever, vilka vid intagningen kommer att först placeras på mottagningsavdelning för en tids observation.

För Göteborgs vidkommande kan nämnas, att staden för närvarande har ett upptagnings- och observationshem för pojkar, Ivarsbergshemmet, som har 30 vårdplatser. En stor del av de ungdomar, som placeras därstädes, är av den kategori, som vore att hänvisa till ovannämnda föreslagna mottagningsavdelningar. För kvinnliga elever har staden ett hem med 14 vårdplatser, Lilla Torp. Även en stor del av dessa måste anses tillhöra den kategori, som i samband med ett omhändertagande för skyddsuppfostran omedelbart borde placeras å en mottagningsavdelning under tiden för närmare utredning och observation. Det vårdbehov, som dessa avdelningar skall tillgodose, är i Göteborg mycket stort, och inom Göteborgs barnavårdsnämnd pågår därför undersökningar och utredningar för att få till stånd utökade och förbättrade resurser för tillgodoseende av detsamma.

Såväl Stockholm som Göteborg måste räkna med egna institutioner med hem för såväl manliga som kvinnliga elever. Denna typ av hem måste med hänsyn till att klientelet oftast är mycket oroligt och labilt ha speciell utrustning samt särskilt väl kvalificerad personal. Såväl investeringskostnader som driftkostnader måste därför bli väsentligt högre för dessa hem än för ett upptagningshem för psykiskt och fysiskt friska barn. Som bekant utgår för närvarande statsbidrag till uppförande eller inrättande av barnhem samt till driften av barnhem, som upptagits i sådan plan för barnhemsvårdens ordnande, varom förmäles i 40 § barnavårdslagen, så ock, där särskilda skäl därtill föreligger, för annat barnhem, som finnes tillgodose ett allmänt behov.

I första fallet utgår statsbidrag till nybyggnad med högst 9 000 kronor för varje vårdplats, som barnhemmet med normal beläggning beräknas rymma. Driftbidraget utgår med en krona 50 öre för dag och i barnhemmet intaget barn.

Med hänsyn till att byggnadskostnaderna under en följd av år stigit avsevärt, samtidigt som man måste ställa större fordringar på hemmens ändamålsenliga utrustning, har statsbidraget till uppförande av hemmen kommit att få allt mindre betydelse. Vad det statliga driftbidraget beträffar uppgår detta numera icke till 5 procent av kostnaderna vid hem av här ifrågasatt typ.

Kommunerna bör i den mån de själva bidrager till att bestrida här ifrågavarande platsbehov genom inrättande av egna anstalter tillförsäkras statsbidrag, som i avsevärd grad täcker kostnaderna för dessa, såväl investering som drift.

Göteborgs barnavårdsnämnd planerar nya upptagningshem för manliga och kvinnliga elever såsom ersättning för Ivarsbergshemmet och Lilla Torp. Det kan ifrågasättas om inte för såväl staten som Göteborgs stad det skulle

vara fördelaktigt om i anslutning till dessa nya hem mottagningsavdelningar (utredningshem) ordnades, till vilka staten lämnade bidrag till såväl investering som drift. Närheten till Göteborg gör det möjligt för barnavårdsnämndens assistenter, barnpsykiater och annan personal att följa fallen. Härigenom skulle säkerligen den eftersträlvade korttidsbehandling, som man avser för Hammargården, kunna ge resultat och de omhändertagna snabbare bringas till balans och hälsa. Trots de bristande resurserna på pojkhemmet Ivarsberg och flickhemmet Lilla Torp kan en del ungdomar efter relativt kort tid utskrivas därifrån.

En olägenhet med nuvarande vårdform är att barnavårdsnämnderna förlorar kontakten med de omhändertagna unga, då de sändes till ungdomsvårdsskolor. En genomgångsstation i utrednings- eller mottagningshemmen skulle göra det möjligt för barnavårdsnämnderna att med sina bättre insikter om de unga och den miljö dessa kommer ifrån ägna dem en behandling, som kan ge snabbare resultat och i varje fall möjlighet att skilja ut de lättare fallen och hastigare återföra dem till ett normalt liv.

Åberopande vad ovan anförts får vi därför hemställa,

att riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition nr 88 måtte i princip besluta att av anslag för uppförande och drift av mottagningsavdelningar (utredningshem) statsbidrag må kunna utgå jämväl till kommuner, där särskilt behov av sådana avdelningar föreligger, t. ex. i landets tre största städer.

Stockholm den 1 april 1959

Lisa Mattson

Ingrid Segerstedt-Wiberg

Gustaf Henry Hansson